

عباس کیارستمی

جانانان رزنبام، مہرناز سعیدوفا

ترجمہ ی یحییٰ نطنزی

فهرست

۹	پیش‌گفتار مترجم
۱۱	یادداشت مؤلفان برای ترجمه‌ی فارسی
۱۳	سیاس‌گذاری
۱۴	جانانان رُزنیام
۵۰	مهرناز سعیدوفا
۷۶	مکالمه‌ای بین نویسندگان
۱۰۳	گفت‌وگو با عباس کیارستمی
۱۲۴	ضمیمه‌ی ۱: درباره‌ی شیرین
۱۳۱	ضمیمه‌ی ۲: در حاشیه‌ی کپی برابر اصل
۱۳۹	ضمیمه‌ی ۳: تأملاتی درباره‌ی مثل یک عاشق
۱۴۷	فیلم‌شناسی
۱۶۱	تصاویر

جانانان رُزنبام

«می‌خواهم به مخاطب فقط سرنخی از یک صحنه را نشان بدهم؛ نه چیزی بیشتر از آن. اگر زیاد به آن‌ها نشان بدهید دیگر چیزی از خودشان اضافه نمی‌کنند. فقط بگذارید سرنخ‌ها را دنبال کنند تا آن‌ها را با خود همراه کنید. این همان چیزی است که به تاتار معنا می‌دهد؛ آن را به یک کنش اجتماعی تبدیل می‌کند.»

آرسن ولز، ۱۹۳۸

بدیهی است که هر تلاشی برای شرح و بسط قابل‌اعتنای خصوصیات «موج نو» سینمای یک کشور محکوم به میزان قابل‌توجهی افسانه‌پردازی است. سروکله‌ی تعبیر «موج نو»، متأثر از موج نو فرانسه، از دل روزنامه‌نگاری بی‌تکلف دهه‌ی ۱۹۵۰ و با معانی عموماً باری به هر جهتی سر برآورد که روزنامه‌نگارهای آن دوران در مورد هر چیزی به کار می‌بردند: در مورد چندین و چند کارگردان فرانسوی فیلم‌اولی که برای خودشان سرمایه‌جو می‌کردند، شلوغ‌کاری می‌کردند، یا همزمان از هر دو روش بهره می‌بردند (رایج‌ترین تعریف)؛ کسانی که در سینماتک پاریس پلاس بودند و فیلم‌ساز شدند؛ منتقدان جوان کایه دو سینما که از نظریه به عمل رسیدند؛ یک جنبش جوانانه با خاستگاهی مضمونی (یا راماتیک) و تعبیرهای دیگری از این دست. به همین ترتیب، موج نو سینمای ایران هم نه از یک جنبش بلکه از چند جنبش بالقوه تشکیل شده که هر یک ظرف زمانی و سیاهی‌افتخارات نسبتاً متفاوتی دارند. با این حال وقتی برای اولین بار اوایل دهه‌ی ۹۰ با تعبیر موج نو سینمای ایران مواجه شدم آن را جنبشی اصیل یافتم — جنبشی که در مواجهه با دغدغه‌های اجتماعی، سیاسی، در شاعرانگی و در کیفیت کلی‌اش نگرش متمایزی داشت — و تا پایان دهه‌ی ۹۰ به همین مسیر رفت. عده‌ای از جمله مهرناز سعیدوفا، به‌درستی اشاره کرده‌اند که یک اتفاق ساده‌ی سهراب شهید ثالث (فیلمی که کیارستمی به‌گفته‌ی خودش تأثیر زیادی از آن گرفته) یکی از آغازگران این موج بوده است. (۱) کلوزآپ خود کیارستمی دیگر فیلم پیش‌گام این موج است که در جهان معنایی و تاریخی کاملاً متفاوتی می‌گذرد. (۲)

اما من می‌خواهم از فیلم کوتاه کمتر شناخته‌شده‌ای نام ببرم که قبل از هر دو این فیلم‌ها و همزمان